

תוכן עניינים

שער א': כללי	1
פרק א': מבוא	1
פרק ב': הוראת סעיף 32 לחוק איננה קובעת עקרון גורף אלא שלב בשיקול-הדעת של בית-המשפט	3
1. כללי	3
2. עקרונות הכלליים של פקודת הראיות והכללים הראיתיים המקובלים במערכת בתי-המשפט	3
3. אין משמעות הדבר, כי בית-הדין לעבודה אינו קשור בעקרונות של דיני הראיות. עקרונות אלה, ובכללם העקרון של הזכות לחקירה נגדית	5
4. סעיף 42א לפקודת הראיות - אלא שבית-הדין כפוף ופועל על-פי עקרונות הבסיס העומדים ביסודם, לרבות הכלל לפיו אין בית-הדין פוסק אלא על-סמך ראיות שהובאו לפניו, והן רלוונטיות לשאלות שבמחלוקת. מכאן, שלא היה מקום להסתמך על הממצאים העובדתיים כפי שנקבעו בפסקי-הדין אליהם הפנה בית-הדין האזורי	5
5. הלכה היא, כי בית-הדין לעבודה מונחה על עקרונות היסוד שבדיני הראיות הקבועות בדין. ההוראה שבסעיף 32 לחוק בית-הדין לעבודה, נועדה לפשט את הדיון המשפטי בפני בית-הדין לעבודה, להגמיש את ההליך השיפוטי ולסייע לבית-הדין להגיע לתוצאה נכונה, צודקת ופשוטה בעניין הבא בפניו	6
6. מסמך בכתב - טענה נגד מסמך	7
7. עדות שמועה	8
8. חוות-דעת מומחה	9
9. עדות מפי השמועה או עדות סברה בתצהיר, אינן בפני עצמן עילה למחיקת סעיפים מתצהיר עדות ראשית של עד - הבקשה נדחתה	9
10. גמישות בדיני הראיות אשר המחוקק ציווה בסעיף 32 לחוק בית-הדין לעבודה - הבקשה התקבלה	10
11. מגמת הפסיקה היא להעביר את מרכז הכובד לשאלת המשקל ולא לשאלת הקבילות - הבקשה נדחתה	10
12. תמליל השיחה לא הוגש בהתאם לתקנות - הבקשה נדחתה	11
13. בית-הדין התיר את הגשת התצהיר ללא חתימת התובע ואימותו - הבקשה התקבלה בחלקה	13
14. לא היה ניתן לברר את נסיבות כתיבתו של מסמך שביקשו להגיש התובעים - הבקשה נדחתה	13
15. הנתבעת ביקשה להורות על פסילת ראיות, מטעמים של הגנת הפרטיות - הבקשה נדחתה	14

16. תצהיר פגום.....	15
17. מחדלים בהגשת תצהירים.....	18
18. קבילות של דוא"ל.....	19
19. המסמכים שהוגשו על-ידי הנתבעת לא הוגשו כראיות קבילות והוגשו על-ידי העד, מר פרץ, שלא היה לו כל קשר אליהם.....	19
20. תצהיר לא חתום מטעם התובע.....	20
21. בתי-הדין לא קבעו כלל גורף לפיו השאלון למעסיק יתקבל כראיה לאמור בו בכל מקום שהמוסד לא עומד על חקירתו.....	22
22. לצורך בירור התשתית העובדתית, מצאנו לנכון לקבל את טענת מנורה בדבר ביצוע הדיווח באמצעות ממשק מעסיקים.....	23
23. קבלת גרסת התובע, שאינה סבירה על פניה, על-סמך עדותו היחידה של התובע כבעל דין מעוניין מחייבת משנה-זהירות והנמקה מפורטת.....	24
24. בהיעדר דו"חות נוכחות, רשאי היה בית-הדין ליתן משקל למתכונת ההעסקה אשר עלתה מדו"חות "מבצר" שהוגשו על-ידי המעסיקה.....	25
25. הבאת ראיות הזמה.....	25
26. הוראת סעיף 32 לחוק נקבעה בשל האופי המיוחד של יחסי העבודה המתבררים בבית-הדין לעבודה. מטרת המחוקק היתה להביא לאכיפה מירבית של נורמות אלה. להשגת מטרה זו בחר המחוקק לשחרר את בית-הדין מהמסגרות של דיני הראיות, ואיפשר לבית-הדין, וכן לצדדים להליך האזרחי, גמישות בעניין הסייגים והתנאים לקבלת ראיות.....	27
27. ההחלטה לקבל את השאלון מבלי לזמן את עורכת השאלון להיחקר עליו אכן מהווה סטיה מהכלל שלפיו יש להגיש מסמך באמצעות עורכו, אך עולה בקנה אחד עם נטייתם של בתי-המשפט ובתי-הדין לעבור מכללים של קבילות לכללים של משקל, תוך צמצום הסייגים החלים על קבילות ראיות ומתן עדיפות לעריכת בדיקה עניינית של טיב הראיה והמשקל שיש לייחס לה.....	27
28. בבקשה לצירוף ראיה שלא במועד לפי סדרי הדין, יש לאזן בין שני אינטרסים - האינטרס של ניהול ההליך המשפטי כתיקונו אל מול האינטרס של בירור האמת.....	27
שער ב': חובת ההוכחה במשפט האזרחי.....	29
פרק א': מבוא.....	31
פרק ב': נטל השכנוע.....	33
1. "המוציא מחברו עליו הראיה".....	33
2. "דיני הראיות הולכים אחרי הדין המהותי".....	33
3. אימתי נטל השכנוע על הנתבע?.....	34
פרק ג': חובת הראיה.....	37
פרק ד': מידת ההוכחה.....	39
פרק ה': מאזן ההסתברות.....	41

פרק ו': פיצוי הסתברותי	43
פרק ז': הצדקת החריגה מכלל מאזן ההסתברויות	47
שער ג': הכרעה על-פי עדות יחידה של בעל דין	53
פרק א': כללי	53
פרק ב': כללי הפעלת שיקול-הדעת של בית-המשפט	55
1. כאשר עסקינן בעדות יחידה של בעל דין, כמשמעה בסעיף 54 לפקודת הראיות, בית-המשפט מצווה לנהוג בזהירות יתירה בטרם אימוצה	55
2. כאשר בית-המשפט בוחן עדות יחידה של בעל דין עליו להקפיד הקפדה יתירה מכפי שנדרש מתובע אחר	55
3. הדרישה ליתן נימוקים, כאמור בסעיף 54 לפקודת הראיות, אינה דרישה פורמאלית, אלא, דרישה מהותית.	55
4. בית-המשפט בהחלטתו אינו חייב לציין בפסק-דינו כי הסתמך על הוראת סעיף 54 לפקודת הראיות	55
5. במקרה והעדויות היחידה אינה משמשת בסיס לקביעת ממצא פוזיטיבי, אלא אך מקימה ספק ממנו רשאי בעל הדין ליהנות, לא קמה "חובת הנמקה", שכן, חובת ההנמקה מחייבת מקום שבית-המשפט נדרש "לפסוק" על-פי העדות היחידה	56
6. מקום שמצוי "דבר לחיזוק", יש בכך כדי לצאת ידי חובת ההנמקה	56
7. מתן אמון מלא בגירסת בעל הדין כשלעצמה יכולה להוות הנמקה מספקת לצורך סעיף 54 לפקודת הראיות	56
8. כפי שמורה לנו סעיף 54(2) לפקודת הראיות, קביעת ממצאים בהתדיינות אזרחית על-סמך עדותו היחידה של בעל דין טעונה סיוע, ובאין סיוע, הסתמכות על העדות היחידה צריכה נימוקים משכנעים התומכים באמינותה, ונימוקים אלה חייב בית-המשפט לפרט בפסק-דינו	57
פרק ג': עדות יחידה של בעל דין בהליכים בבתי-הדין לעבודה	59
1. משהתובע סתר את עצמו בין גרסאותיו ביחס למשקל שהרים, וכן מיתר הראיות, לא נמצא שהצליח להוכיח במאזן ההסתברויות שהרים משקל כבד שיש בו בסיס עובדתי לגבי עילת המיקרוטראומה	59
2. היעדרן של ראיות משמעותיות התומכות בגרסת התובע	59
3. קבלה של גרסת התובע על-סמך עדותו היחידה, וללא כל ראיות תומכות באשר הן (ובמיוחד ראיות אובייקטיביות שניתן לתת להן משקל של ממש), מחייבת משנה זהירות והנמקה מפורטת	60
4. עדות התובעת היא עדות יחידה של בעל דין, ולכן קיים קושי להסתפק בה	60
5. התובע לא הביא מטעמו עדים להוכחת האירוע בעבודה. בנסיבות אלה, מדובר בעדות יחידה של בעל דין הטעונה סיוע	61
6. עדות יחידה של בעל דין והימנעות התובע מלהביא לעדות עדים רלוונטיים	62

7. במצב של היעדר ראיות אובייקטיביות התומכות בטענותיו, הימנעות התובע מלזמן עדים רלוונטיים, במיוחד לנוכח הטענות החמורות שהוא מעלה כלפי הנתבעת, נזקפת לחובתו.....	62
8. עדותו של התובע הינה עדות יחידה. בהקשר זה, נקבע כי עדות של צד בהליך או של בעל עניין בתוצאות המשפט היא עדות יחידה של אדם מעוניין.....	63
9. עדות יחידה, ללא עדים נוספים, טיעונים שנטענו לא-אחת בעלמא, ותוך סתירות פנימיות ומהותיות.....	64
10. גרסתו של התובע להשפעה נפשית בעקבות קבלת מכתב הפיטורים נשמעו על-ידו בדיעבד, ובהליך זה התובע לא הביא עדים רלוונטיים שיכלו לשפוך אור לגבי מצבו לאחר האירוע.....	64
11. התובעת לא עמדה בנטל להוכיח כי הנתבעת שקלה את דבר ההיריון בהחלטה לסיים את העסקתה.....	65
12. האם לא די בעדות יחידה כדי להרים את הנטל.....	66
13. מבוסס המסתפק בתמיכת תביעתו בעדותו היחידה נוטל סיכון דיוני לפיו בית-הדין לא יסתפק בעדותו בלבד.....	66
14. עדות התובעת בדבר עמידתה הממושכת על-פני שעות רבות ביום היתה עדות יחידה, ויש קושי לקבל אותה.....	67
15. קבלת גרסתו של התובע על-סמך עדותו היחידה בלבד מחייבת משנה זהירות והנמקה מפורטת.....	67
פרק ד': סיכום.....	69
שער ד': הקלטות סתר.....	71
פרק א': דיני פסלות של הראיות החפציות.....	71
פרק ב': הקלטה.....	75
1. תנאים מצטברים לקבילותו של סרט הקלטה כראיה, הטעונים הוכחה.....	75
2. מגמה של גמישות בבחינת תנאי הקבילות.....	75
3. תנאי הקבילות לא הוכחו.....	76
4. סיכום - הערכה מחדש של תנאי הקבילות.....	76
6. ראיה משנית להקלטה - קבילותה.....	77
6.1 "כלל הראיה הטובה ביותר" והראיה המשנית.....	77
6.2 החריגים לכלל וקבילות ראיה משנית.....	77
7. דוגמאות ותקדימים.....	79
7.1 הקלטה, שהעד אינו מודע לה.....	79
7.2 מודעות נותן האימרה שדבריו מוקלטים או נרשמים.....	79
7.3 פרוטוקול של עדויות בבית-המשפט.....	81
7.4 הקלטת עימות.....	81
7.5 רישום בזמן אמירה.....	82
7.6 הקפאת הזיכרון.....	83

84	7.7 רענון זיכרון
85	פרק ג': גישת בתי-הדין לעבודה בנושא הקלטות סתר
85	1. קבילות ההקלטות ותמלוליהן שהוגשו על-ידי הנתבע
85	2. האם ההקלטות/הודעות קוליות של התובע אינן קבילות מאחר ולא צורף להן תמלול ותצהיר תמלול
85	3. האם ניתן להוכיח את תוכנה של השיחה ולקבל כראיה תמלול שלה
86	4. משהליכי דיון מהיר אינם כפופים לסדרי הדין (סעיף 32(ב) לחוק בית-הדין) והצדדים לא התנגדו לבחינת ההקלטה המקורית ולהעדתה על אמצעי העזר של הפרוטוקול המתומלל נמצא כי אכן המבקש העיד על תקופת עבודה של שנה וארבעה חודשים ולא על תקופת עבודה של ארבעה חודשים בלבד
87	5. דרך המלך להגשת הקלטה כראיה היא באמצעות הגשתו של סליל ההקלטה עצמו, או המדיה הדיגיטאלית בה בוצעה ההקלטה, יחד עם תצהיר של מבצע ההקלטה המעיד על זהות המקליט, דרך ביצוע ההקלטה (לרבות סוג המכשיר והאם פעל משך כל זמן השיחה), מועדה, זהות המשתתפים בשיחה שהוקלטה וכיצד נשמרה ההקלטה בזמן שחלף
88	6. האם נכון להוציא את התמלילים מתיק בית-הדין
89	7. בית-הדין אינו כפוף לדיני הראיות אולם אל לו לפעול בניגוד לכללים המקובלים
90	8. התמליל הוגש בניגוד לכללי הראיות
90	9. התמליל התקבל כראיה תוך בחינת משקלה
91	10. קבילותם וערכם הראייתי של ההקלטות והתמלילים
93	11. בשלב זה, כל עוד אין הנתבעת מבקשת להגיש את הקלטות כראיה, אין מקום לחייבה בהגשת תמליל הקלטות (להבדיל, כאמור, מהקלטות עצמן), שכן יש בכך כדי להכביד על הנתבעת הכבדה שייתכן כי לא תדרש כלל
95	12. קבילות ההקלטות של חקירות שנערכו לצדדים שלישיים
96	פרק ד': סיכום
99	שער ה': תצהירים
101	פרק א': כללי
101	פרק ב': תקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018
103	פרק ג': התייצבות המצהיר
105	פרק ד': מותו של המצהיר
107	פרק ה': חשיבות אימות התצהיר ומתן האזהרה על-ידי עורך-הדין
115	פרק ו': הפרטים שעל המצהיר לכלול בתצהירו
121	פרק ז': תחולת הדין הפלילי
123	פרק ח': חקירה המצהיר על תצהירו
125	פרק ט': פסיקת בתי-הדין לעבודה בנושא התצהירים
129	

1. מסמך התצהיר שהוגש על-ידי התובע, ואינו "תצהיר" לכתחילה, הוא מסמך שאין להביאו בחשבון בגדר ראיות התביעה, ולתובע אין גרסה עובדתית בכתב בהליך דן אלא גרסה שנשמעה בעל-פה בלבד, בעת עדותו.....	129
2. רוח התקנות ועקרונות היסוד של תקנות סדר הדין האזרחי חלים על ההליכים בבית-הדין לעבודה, ומחייבים התנהלות בתום-לב והימנעות מהתנהלות העלולה להאריך את ההליך או לפגוע בהגינות הדיונית.....	130
3. באשר לטענה שבית-הדין אינו קשור בדיני הראיות - כבר נפסק, כי על-אף סעיף 32 לחוק בית-הדין לעבודה, התשכ"ט-1969 אין בכך כדי לפגוע במעמדה של החקירה הנגדית במהלך הדיון בבית-הדין לעבודה.....	130
4. האם למרות החלטת בית-הדין לעניין הוצאת תצהיריהם של העדים מטעמו שלא התייצבו, מתיק בית-הדין, ניתן לראות בתצהירים אלה כנספחים לתצהירי התובע, ולנהוג בהם לפי כלל "משקל במקום קבילות".....	131
5. הגם שהמסמך לא גולה בתצהיר גילוי המסמכים של הנתבעת, הרי שבאיון בין מכלול השיקולים הרלוונטיים יש להותירו בתיק באמצעות הגשתו מחדש.....	132
6. המשקל שיש לייחס לתצהיר התובע.....	132
7. אין הצדקה, בנסיבות העניין, להותיר את תצהירו של העד בתיק מבלי שיחקר בחקירה נגדית.....	133
8. טרם "פסילת" תצהיר, יש לבחון את חומרת הפגם והשלכתו על היכולת לקבוע ממצא עובדתי על יסוד התצהיר.....	134
9. בפני בית-הדין עמד תצהיר חתום ולא מאומת. בא-כוחו ציין כי תצהירו "יאומת ביום הדיון". השאלה נשאלת - האם ניתן לקבל תצהיר שכזה. אמנם יש לזכור כי בית-הדין לעבודה אינו כבול לדיני הראיות וכי בית-הדין רשאי ומוסמך לקבוע בנושאים אלה כפי שהוא רואה לנכון בהתאם לאמות-המידה של צדק ויעילות.....	134
10. הלכה ידועה היא כי מערכת בתי-הדין לעבודה אינה כפופה לדיני הראיות ואין באי-צירוף התצהיר להביא למחיקת הבקשה ללא דיון לגופה.....	136
שער ו': עדות מפי השמועה בבתי-הדין לעבודה.....	137
פרק א': כללי.....	137
פרק ב': העיקרון הכללי והגמישות בבית-הדין לעבודה.....	139
פרק ג': מגמה בפסיקה להשתחרר מכללי הפסילה הפורמליים ולהתמקד בבחינת משקלן של הראיות.....	141
פרק ד': עדות שמועה בפסיקת בתי-הדין לעבודה.....	143
1. לאור הוראת סעיף 32 לחוק בית-הדין לעבודה, בית-הדין עשוי להכשיר קבלתה של "עדות שמיעה", אך עליו לנהוג משנה זהירות בשימוש בה.....	143

2. בתי-הדין לעבודה מכבדים עיקרים של דיני ראיות, למרות שהחוק פוטר אותם.....	143
3. מגמתה של הפסיקה היא העברת מרכז הכובד לשאלת המשקל ולא לשאלת הקבילות, וכן נכונה טענתו כי בתי-הדין לעבודה אינם כבולים בדיני הראיות (סעיף 32 לחוק בית-הדין לעבודה, התשכ"ט-1969), ועם-זאת בתי-הדין עדיין שומרים "על העקרונות הבסיסיים של דיני הראיות בהתאמה לסוג ההליכים המתנהלים בבתי-הדין לעבודה, ולשם השגת התכלית של חשיפת האמת ועשיית צדק".....	144
4. על-אף שסעיף 32 לחוק בית-הדין לעבודה, התשכ"ט-1969, קובע כי בית-הדין לעבודה לא יהיה קשור בדיני ראיות, כבר נפסק כי "בית-הדין לעבודה מנחה עצמו על-פי עקרונות דיני הראיות, תוך התאמתם לאופיים המיוחד של הדיונים לפני בית-הדין לעבודה".....	145
5. נוכח סעיף 32 לחוק בית-הדין לעבודה, התשכ"ט-1969, בית-הדין לעבודה אינו קשור בדיני הראיות, משכך אין לפסול עדות שמועה בשל היותה כזו בלבד. על בית-הדין להתרשם במישרין מהעדויות ומתוכן ללמוד את העובדות.....	145
6. עם המעבר משאלה של קבילות לשאלה של משקל, המקום לבחינת הדברים הוא במסגרת ההליך ולא במניעת הבאת הדברים בפני בית-הדין. משכך, מן הראוי הוא כי בתום ההליך, לאחר שהעד ייחקר בסוגיה, יבחן בית-הדין את האמרות, ולדברים יינתן המשקל המתאים.....	146
7. נטיית בתי-המשפט הינה לעבור מכללים של קבילות לכללים של משקל, תוך מגמה של צמצום הסייגים החלים על קבילות ראיות והעדפת בדיקה עניינית של הראיה והערכת משקלה בהתאם.....	147
שער ז': פסיקת בתי-הדין לעבודה בסוגיות של דיני ראיות	
באספקלריה של סעיף 32 לחוק.....	149
פרק א': כללי.....	149
פרק ב': עניינים שונים.....	151
1. בית-הדין לא משוחרר כליל מעקרונות דיני הראיות, להכשיר ראיות פסולות או לפעול בניגוד לכללים המקובלים הנהוגים בתחום זה.....	151
2. הערכאה הדיונית איזנה, בחתירתה לגילוי האמת ולעשיית משפט צדק, ולו במידה חלקית, את הפגיעה במבקשת בשל השלב הדיוני המאוחר בו יוצגו הראיות הנוספות, ואין מקום כי ערכאת הערעור תתערב בה.....	152
3. תצהיר שנחתם בישראל לפני עורך-דין ושאינו ממלא אחר ההוראות, לרבות חתימת נותן התצהיר לפני עורך-הדין, אינו "תצהיר".....	153
4. קביעה בדבר זהות מעסיק וקיומם של יחסי עבודה בין הצדדים היא קביעה עובדתית-משפטית המבוססת על ההלכה הפסוקה ועל הממצאים העובדתיים אותם קבע בית-הדין.....	154
5. צדק בית-הדין האזורי בקביעתו כי לא נדרש הליך הוכחות לעניין מעשה הגניבה של המערער.....	155

6. בית-הדין לעבודה אינו כבול בדיני הראיות ויכול לקבוע קיומה של חזקה עובדתית.....	156
7. סעיף 80 לחוק הפרוצידורה הוא סעיף מתחום דיני הראיות, ולכן נפסק כי הוא "אינו חל" בבית-הדין לעבודה.....	158
8. נדרש כי בית-הדין האזורי, יבחן בתחילתו של ההליך, אם יפויי הכוח שהוצג על-ידי ב"כ המשיב ניתן כדין, אך אין מקום לסילוק התביעה על-הסף.....	160
9. המסמכים שצורפו לתצהיר אינם בגדר רשומה מוסדית.....	160
10. אפילו היה נקבע כי הגשת חוות-הדעת שלא לפי הנוסח הקבוע בפקודת הראיות הוא בגדר פגם, אין בכך כדי לפסול את חוות-הדעת.....	161
11. גביית עדות מחוץ לכתלי בית-המשפט היא החריג והיוצא מן הכלל.....	163
12. פסק-דין אזרחי לא ישמש כראיה במשפט אזרחי אחר, וממצאים עובדתיים שנקבעו במשפט אחד אינם קבילים בתור שכאלה במשפט אחר, אלא על-פי הוראת חוק מיוחדת.....	164
13. בעת מתן החלטה בדבר קבילותה של ראיה, דוגמת התמליל במקרה דנן, יהיה זאת בהתאם לעקרונות הכלליים של פקודת הראיות והכללים הראיתיים המקובלים במערכת בתי-המשפט, תוך התאמתם לאופיים המיוחד של בתי-הדין לעבודה וההליכים המתנהלים בהם.....	166
14. אין כל חובה להגיש חוות-דעת מומחה בדבר אופן ביצוע התחשיבים, בית-הדין אינו קשור בדיני הראיות.....	168
15. ההוראות העוסקות בדיני הראיות ובסדרי הדין בבתי-הדין לעבודה נועדו לאפשר לבית-הדין לעשות משפט צדק, תוך שחרור מכללי הפרוצידורה המקובלים במערכת המשפט הכללית.....	169
16. פרוטוקול רשות השיפוט הוא בגדר תעודה ציבורית. לנתון זה יש משמעות ביחס למשקלו הסגולי של המסמך, ואין סיבה לפסול את השימוש בו כראיה.....	170
17. בית-הדין שמע את עדות המערער והמשיבה, והתבסס על עדותם בבואו לקבוע את העובדות. למעשה, קביעותיו של בית-המשפט המחוזי באו לחזק את מסקנות בית-הדין האזורי.....	173
18. שהייתו של המערער מחוץ לישראל והעלות הכרוכה בהגעתו לארץ, כשלעצמן, אינן מצדיקות חריגה מן הכללים בדבר אישור כדין של תצהיר מטעמו.....	174
19. ככל שמהגר העבודה לא יופיע לחקירה נגדית על תצהירו, יש להורות על משיכת תצהירו מתיק בית-הדין.....	176
20. הסעד המבטיח בירור ההליך המשפטי בדרך של חיפוש ותפיסת נכסים הדרושים להליך, נתון לגמישות ראייתית.....	177

21. דיני הראיות וסדרי הדין תכליתם להוות מכשיר, כלי, בידי בית- המשפט, על-מנת לרדת לחקר האמת אך אין הם מהווים מטרה בפני עצמה.....	179
22. בכל הנוגע לאירוע עצמו העדות איננה עדות ישירה אודות נסיבות האירוע מאחר שהוא לא נכח באירוע עצמו. עם-זאת, בית-הדין לעבודה אינו קשור בדיני הראיות.....	181
23. לאור הוראות הדין לפיהן בית-הדין לעבודה אינו כבול בדיני הראיות, הוסיף בית-הדין לשיטתו הפרשנית המתירה גילוי מסמכים הרלבנטיים לניהול ההליך המשפטי, על פני חיסוי.....	182
24. דרך המלך לביורור תובענה, המחייבת הכרעה עובדתית היא שמיעת ראיות כדת וכדין ללא קיצורי דרך.....	184
25. בית-הדין לא יהיה קשור בדיני הראיות.....	185
26. בית-הדין לעבודה, אף שבית-משפט הוא לכל דבר, שערי פתוחים, כללי הפרוצידורה שבו פשוטים וגמישים והוא אינו קשור בדיני ראיות.....	186
27. דיני הראיות ודיני סדרי הדין תכליתם להוות מכשיר, כלי, בידי בתי- המשפט על-מנת לרדת לחקר האמת. אין הם מהווים מטרה בפני עצמה.....	188
28. העדפתו של בית-הדין האזורי לגבי גירסה מסויימת של צד לדיון לפניו היא פרי התרשמותו של בית-הדין מהגירסאות והעדויות המועלות לפניו, בהליך אזרחי, כאשר בית-הדין אינו קשור בדיני הראיות.....	189
29. זכותו של בעל דין להציג את עמדתו, כוללת בחובה את זכותו להגיש ראיות הנחוצות לו. מנגד, לבעל הדין שמנגד זכות שלא להתמודד עם ראיות שלשיטתו אינן רלוונטיות או כאלה הפוגעות בפרטיותו שלא לצורך.....	190
30. מדיניות בתי-הדין לעבודה הינה לאפשר גמישות בהבאת ראיות בהליך הדיוני, כאשר משקלן מוכרע על-ידי בתי-הדין.....	192
31. המדיניות של בתי-הדין לעבודה הינה לאפשר גמישות בהבאת ראיות בהליך הדיוני כאשר הראיות וקבילותן נבדקות ומוכרעות על-ידי בית-הדין.....	193
32. אין בית-הדין לעבודה קשור בדיני ראיות, אך בית-הדין לעבודה קשור בעקרונות שבדיני הראיות.....	194
33. המכתב משקף את הדין, כפי שבא לידי ביטוי בתקנות, כך שאין כל סיבה שלא להתייחס אליו, מה עוד שבית-הדין אינו כפוף לדיני הראיות.....	195
34. לנגד עיניו של בית-הדין מטרה העיקרית של יישוב הסכסוך בדרך המתאימה והראויה ביותר. כמובן, שעל בית-הדין לפעול במסגרת אשר תבטיח שמירה על עקרונות יסוד של סדרי הדין ודיני הראיות.....	196
35. בדיון מהיר לא יהיה בית-הדין כפוף לסדרי הדין.....	197

36.	בבית-הדין לעבודה אין מקום ל"משחק פורמלי" בסוגיית דיני הראיות.
יחד-עם-זאת,	בתי-הדין לעבודה קשורים וקשורים בעקרונות הצדק לעניין
ראיות בהליך שיפוטי.....	198.
37.	בית-הדין לעבודה, הדן בהליך בדרך של "דיון מהיר", הוסמך לפסוק
בו בפשרה, בהסכמת בעלי הדין.....	201.
38.	בחוקים בתחום הבטחון הסוציאלי, יש להיזדקק למידת הסבירות,
לכלל חומר הראיות, כולל חומר החקירה שבתיק המוסד לביטוח לאומי,	
כשנגד עיני הפוסק גם השיקול של "עוול" מול "עוול".....	202.
39.	אין זה נהוג ומקובל, גם בערכאה בה דיני הראיות אינם חלים לאפשר
לחקור את הטוען.....	203.
40.	בהליכים אזרחיים, לא יעלה על הדעת שבית-דין לעבודה ינהג שלא ככל
בית-משפט אחר לעניין ראיות חסויות מטעמים שבטובת המדינה.....	204.
41.	כיום אין עוד צורך להוכיח את הזכות להודעה מוקדמת.....
206.	
42.	בית-הדין לעבודה, בהליך אזרחי, אינו קשור בדיני הראיות בהקשר
להתייחסותה של המערערת להלכות בדבר דיני הראיות לעניין העדפתו של	
בית-הדין קמא את גירסת המערערת לפני חוקר המוסד לביטוח לאומי, על	
פני עדותה בבית-הדין.....	207.
43.	בחקירת רופאים שנתנו תעודה רפואית בית-הדין אינו קשור בדיני
הראיות.....	208.
44.	12 שנה טרם הקמתם של בתי-הדין לעבודה, תביעות בנושא ההסכמים
הקיבוציים נדונו בבתי-המשפט, בהם קיימות הוראות נוקשות בדיני	
הראיות.....	209.
45.	מה נחשב ל"חומר חקירה".....
210.	
46.	לא מדובר במסמך שערך כחוות-דעת רפואית בהתאם לפקודת
הראיות. עם-זאת, ברור כי מדובר במסמך מהותי, היות שהוא מתייחס	
לנושא שעמד בליבת הדיון - מסוגלות המערער לחזור לעבודתו.....	212.
47.	סמכותו של בית-המשפט להורות על גביית עדות במשפט מחוץ
למדינה.....	212.
48.	לא עלה בידי התובע לסתור את הנתונים המופיעים בכרטיס ולערער
את מהימנות הרישום בה.....	213.
49.	תוכן "חוות-הדעת" אינו עניין "שבידיעה מקצועית" כאמור בסעיף 20
לפקודת הראיות.....	213.
50.	הנתבע לא זימן את מר ז' לעדות, לפיכך הפרוטוקולים והמסמכים
קבילים כראיה, על אמירת הדברים, אך לא לאמיתות תוכנם, בהתאם	
לסעיף 29 לפקודת הראיות (נוסח חדש), התשל"א-1971.....	214.
51.	הנתבע הציג ראיותיו באמצעות תעודת עובדת הציבור, ראיות אותן לא
סתרה התובעת.....	214.
52.	האם התובעת התקבלה לעבודה.....
215.	

53. בית-הדין לעבודה אינו קשור בדיני ראיות על-פי סעיף 32 לחוק בתי-הדין לעבודה, התשט"ו-1969, למעט בדיון על- פי סעיפים 24(ב) ו-26(ב) לחוק.....	215
54. בבית-הדין יש גמישות בכללי הראיות בשל מהות ההליך ונתון לבית-הדין שיקול-דעת ביישום כללי הראיות הנוהגים בערכאות האזרחיות.....	216
55. אכן, בית-הדין האזורי לעבודה אינו קשור בדיני הראיות אולם הוראה זו לא נועדה לשחרר את בית-הדין כליל מעקרונות דיני הראיות ולאפשר לו לפעול בניגוד לכללים המקובלים הנהוגים בתחום זה.....	217
56. הכלל המשפטי המקובל, הינו שפסק-דין בהליך אחד אינו מהווה ראיות למסקנות ולממצאים שנקבעו בו בהליך אחר, אלא אם קיימת הוראה בדין הקובעת אחרת. עם-זאת, קיימים חריגים לכלל זה.....	217
57. לא נמצא כי נימוקי המבקש מצדיקים את שינוי סדר הבאת הראיות, המחייב "הצדקה מיוחדת וממשית" לסטות מסדר הבאת הראיות המקובל.....	218
58. בית-הדין אינו כבול בדיני הראיות וניתן לקבל עדות שמיעה ו/או מסמכים מהתיק האישי של העובד שלא נערכו על-ידי בעל התפקיד המעיד מטעם המעסיק.....	219
59. אין לשלול כי במסגרת סעיף 32 לחוק בית-הדין לעבודה תופעל גמישות במקרה שבו מי שאמור להיות עד מגיש אינו עובד עוד אצל המעסיק והמסמך מוגש בידי מי שנושא באחריות ניהולית. אולם, זאת בכפוף להסבר מפורט שיניח את דעת בית-הדין בדבר הנסיבות בעטין לא מוגש המסמך באמצעות עד מגיש; פירוט השיטה בכל הנוגע למסירת טפסי הודעה לעובדים בכללותה, לרבות ראיות התומכות בכך, ככל שהמעסיק מבקש להיבנות משיטה זו; ותוך שהמעסיק נוטל סיכון דיוני שבית-הדין לא יסתפק בכך.....	219
60. נמצא במקרה ספציפי זה לתת משקל גבוה למסמכים כאמור וזאת לנוכח הוראות סעיף 32 לחוק בית-הדין לעבודה, התשכ"ט-1969, לפיו בית-הדין אינו כבול בהליכים כגון אלו לדיני הראיות ועל-כן ניתן לקבל לתיק מסמך שלא באמצעות מי שערך אותו.....	221
61. בהתחשב בפסיקה כאמור ומשפסק-דין אזרחי לא אמור לשמש ראיה בהליך אזרחי אחר וממצאים עובדתיים שנקבעו בהליך אחד לא יהיו קבילים בהליך אחר אלא במקרים חריגים שאינם מתקיימים בהליך זה, אין מקום בסיכומים לציטוטים ולהפניות.....	222
62. בהליך שכזה, מקובל ואף נדרש שלא להעיד את כלל העדים לאירועים נשוא הבקשה, ובדרך-כלל ניתן להסתפק, כמו במקרה דנן, בהעדתו של אחד מבין העדים הרלוונטיים, וזאת אף בשים-לב להוראת סעיף 32 לחוק בית-הדין לעבודה, התשכ"ט-1969, בית-הדין אינו מחויב בדיני הראיות במלואם.....	222

63. על-מנת להגשים את תכלית גילוי האמת ואת עשיית הצדק בהליך השיפוטי, ובפרט מאחר שבית-הדין לעבודה אינו כבול ככלל בדיני הראיות ראוי לקבל את התכתובת כראיה חרף עיתוי הגשתה	223
64. כאשר מוגשת תביעה המתייחסת לארועים שאירעו במהלך למעלה מ-30 שנה, כאשר התובע עצמו מבקש להסתמך על מסמכים מאותה עת להוכחת טענותיו הרי שאלו המקרים שבהם יש ליישם את הוראות סעיף 32 לחוק בית-הדין לעבודה התשכ"ט-1969	224
65. מדובר בהליך בדיון מהיר, אשר כל תכליתו הגעה להכרעה צודקת ומהירה בתביעות כספיות בסכום יחסית נמוך, הליך המאופיין בגמישות פרוצדוראלית וראייתית, בו בית-הדין אינו כפוף לסדרי הדין, "והוא יפעל בדרך הנראית לו מועילה ביותר להכרעה צודקת ומהירה"	224
66. הגם שבית-הדין אינו כפוף לדיני הראיות בהליכים מסוג זה מכוח סעיף 32 לחוק בית-הדין לעבודה, התשכ"ט-1969, בתי-הדין לא קבעו כלל גורף לפיו השאלון למעסיק יתקבל כראיה לאמור בו בכל מקום שהמוסד לא עומד על חקירתו	225
67. אשר לסכום שנפסק בגין גמול עבודה בשעות נוספות, הרי שבהיעדר דוחות נוכחות, רשאי היה בית-הדין לתת משקל למתכונת ההעסקה אשר עלתה מדוחות "מבצר" שהוגשו על-ידי המעסיקה	225
68. במצבים בהם מוגשת בקשה לצירוף ראיה לאחר סיום שלב הבאת הראיות, על בית-הדין לשקול האם סטיה זו, מסדר הבאת הראיות, עשויה לסייע בעשיית הצדק	226
69. גמישות בעניין הסייגים והתנאים לקבלת ראיות. משמעה של גמישות זו, אינו ויתור על עקרונות בסיסיים של דיני הראיות	226
70. בקשת התובע לצירוף ראיה	227
71. אמנם מדובר במסמכים שלא נערכו על-ידי מי מהצדדים. עם-זאת, משמדובר במסמכים פומביים, חלקם מסמכים שנערכו על-ידי הנתבע אין מניעה כי יוגשו לתיק ויהיו חלק מהראיות בו. זאת גם בשים-לב לכך שבהתאם לסעיף 32 לחוק בית-הדין לעבודה, התשכ"ט-1969, בית-הדין רשאי לסטות מדיני הראיות	228
72. בבתי-הדין לעבודה נהוגה גמישות פרוצידוראלית במטרה להגיע לתוצאה נכונה וצודקת בעניין הבא בפניו	228
73. בהתאם לקבוע בסעיף 32 לחוק בית-הדין לעבודה, התשכ"ט-1969 ככלל בית-הדין אינו קשור בדיני הראיות בהליכים אזרחיים על-אף שאין בכך משום ביטול גורף של דיני הראיות ועקרונות הצדק העומדים בבסיסם	229
74. הוראת סעיף 32 לחוק בית-הדין לעבודה, התשכ"ט-1969 לא נועדה לשחרר את בית-הדין מעקרונות דיני הראיות, להכשיר ראיות פסולות או לפעול בניגוד לכללים המקובלים הנהוגים	229

75. עקרונות בסיסיים של דיני הראיות אינם מאפשרים קבלת אימרות חוץ אלה כראיה לאמיתות תוכנם.....	230
76. אין בגמישות שגילה בית-הדין כדי לאפשר לצד כזה או אחר לצרף לסיכומיו מסמכים שלא ניתנה לצד שכנגד הזדמנות לחקור אודותיהם ולהתייחס אליהם.....	230
77. אמנם בתי-הדין לעבודה אינם קשורים בדיני הראיות, אך "הוראת סעיף 32 לחוק בית-הדין לעבודה לא נועדה לשחרר את בית-הדין כליל מעקרונות דיני הראיות, להכשיר ראיות פסולות או לפעול בניגוד לכללים המקובלים הנהוגים בתחום זה".....	231
78. בהתאם להוראות סעיף 32 לחוק בית-הדין לעבודה, התשכ"ט-1969, סעיף 80 לחוק הפרוצדורה העותומני אינו חל בבית-הדין לעבודה וזהו בוודאי איננו המקרה להחילו, מקום בו הנתבעת לא הציגה מסמכים שעליה לנהל בהתאם לדין.....	232
79. בקשת התובע להגשת ראיה נוספת לאחר תום שלב ההוכחות. חרף הגמישות הנקוטה בבתי-הדין לעבודה בסוגיית הבאת הראיות, הרי שבנסיבות העניין, דין הבקשה להידחות.....	232
80. השיהוי כשלעצמו, אינו מהווה מחסום להגשת המסמכים שעה שניתן לריפוי בדרך של פסיקת הוצאות לטובת הנתבעים.....	233
81. האם יש לתת משקל ראיתי לדברים שמסרו העדים לחוקרים, אף שהחקירות במלואן הוגשו כחלק מנספחי תצהיר התובע, ואף שהתובע טען כאמור בסיכומיו כי מצא בהן תימוכין משמעותיים לגרסתו.....	234
82. מאחר ומדובר בתביעה שהשאלה העיקרית בה היא שאלה עובדתית, הרי שחוסר אמינותו של התובע הינה משמעותית ביותר.....	234
83. לעדות בלתי-מהימנה קיימות גם השלכות בפן הדיוני.....	235
84. האם על-פי ההלכה הפסוקה יש להעדיף את הכלל של צירוף הראיה ומתן המשקל המתאים לכך במסגרת פסק-הדין.....	235
85. הוועדה פעלה כמצוות פסק-הדין המחזיר. הוועדה עיינה בחוות-דעתו של ד"ר דביר ובממצאי הוועדה הקודמת, ובדקה את המבקש פעם נוספת.....	236
86. האם יש להורות על הוצאת תחשיב התובע מהתיק, בנימוק שמדובר בחוות-דעת מומחה אשר לא התייצב להיחקר על חוות-דעתו.....	237
87. האם זכאית גב' פלונית לדמי אבטלה?.....	237
88. תלוש השכר המבוקש, המפרט את מועד תחילת העבודה של התובע אצל מעסיקו החדש, יכול להיות רלוונטי להכרעה ולכן, חל עיקרון הגילוי.....	238
89. אין הצדקה להסתפק בעדותה בעל-פה של הנתבעת לפיה לא קיבלה את המסמכים.....	239

90. לא ברורה הרלוונטיות של המסמכים (כאשר הבקשה עצמה - ל"פער ציונים") אינה ברורה. בנוסף, עלולה להיגרם פגיעה לזכות לפרטיות של צדדים השלישיים, שאינם צד למשפט	239.....
91. לפי סעיפים 32 ו-33 לחוק בית-הדין לעבודה, התשכ"ט-1969, בתי-הדין לעבודה אינם כבולים לסדרי הדין, ובמקרה דנן, נמצא כי לשם חקר האמת ובירור העובדות כהווייתן מוצדק להעתר לבקשה	240.....
92. לתובעת היו שני הליכים קודמים מהם היא יכלה ללמוד כיצד יש לאסוף את הראיות ולהציגן. משלא עשתה כן לא מדובר במאזנים מעויינות אלא בכך שהתובעת חדלה בהרמת נטל ההוכחה ובמיצוי נטל הראיה, ומשכך דין התביעה להידחות	241.....
93. האם הוראת סעיף 32 לחוק פוטר את בית-הדין מהצורך לבחון קיומה של ראשית ראיה	242.....
94. חווה"ד של המתמללת היא חוות-דעת תקינה ולא נפל בה פגם ממשי הפוסל את התמלול	243.....
95. אומנם סעיף 32 לחוק בית-הדין קובע כי בהליכים אזרחיים בית-הדין לא יהיה קשור בדיני ראיות ומגמיש את כללי הפרוצדורה, אך משמעה של גמישות זו, אינה ויתור על עקרונות בסיסיים של דיני ראיות	244.....
96. נוכח הוראות סעיפים 32 ו-33 לחוק בית-הדין לעבודה ומשהובהר כי ניתן לנתבעת די זמן להערך לטענה החדשה שהועלתה והיא אף התייחסה אליה, אין לקבל את טענת הרחבת חזית בעניין זה	245.....
97. אין במסמך כדי להועיל לתובע, לא ברור מי ערך אותו. התובע לא טען כי הוא זה שכתב אותו בעצמו והואיל ומלבדו, לא העיד אף אדם אחר, אין לקבל את תוכן המסמך כראיה לאמיתות הכתוב בו	246.....
98. הבקשה לצירוף ראיה, שהוגשה באופן של הבהרה כי תהיה הפניה למסמך בסיכומי התובע - נדחתה	247.....
99. המשיבות, צודקות, בטענתן שהמבקש לא יכול לקבוע להן איזה עד/ים עליהן להביא לחיזוק טענותיהן, כאשר בוודאי שבטרם יינתן פסק-הדין, יהיה רשאי המבקש, לטעון ולשכנע את בית-הדין שאין לתת משקל משמעותי לדו"ח ו/או לנספחיו, בשל אי העדת גורמים כאלה או אחרים, שאוזכרו בו	248.....
100. משאין מדובר בשימוש עקיף בקיומו של הדו"ח - אין להתיר את הגשת הראיה	249.....
101. מאחר ומדובר במסמך היכול לשפוך אור על שעות עבודתו של התובע על המשאית; מאחר והתובע נמנע מהעלאת הטענה בשלב גילוי המסמכים ובהתחשב בכך שהתובע לא חלק באופן קונקרטי על האמור בדו"ח, התקבל הדו"ח כראיה, תוך שהמשקל שינתן לו יהיה בהתאם למכלול הראיות	250.....

102.	מגמת הפסיקה לעבור מקבילות למשקל, תוך הסמכת בית-המשפט להפעיל את שיקול-דעתו בזהירות בהערכת ראיה שאינה עומדת בכללי הקבילות הרגילים, מתוך מגמה לרדת לחקר האמת	251.....
103.	הלכה פסוקה היא שלמרות הוראת סעיף 32 לחוק לפיה בית-הדין "אינו קשור" בדיני הראיות, בית-הדין מחוייב לעקרוניותהם, ומטרת הוראה אינה להכשיר פעולה בניגוד לכללים המקובלים	252.....
104.	האם קבלת הבקשה תפגע בעשיית דין צדק עם התובע	253.....
105.	במקרה דנן לא יכולה להיות מחלוקת שהרשימה רלוונטית. הרשימה מציגה סיווג של עובדים למחלקה מנהלית. שאלה קיומה של יחידה מנהלית הוא בלב המחלוקת דנן ומובן שמסמך זה יכול לשפוך אור על קיומה	253.....